

OPINIA PRAWNA

Przedmiot	Czyny nieuczciwej konkurencji w praktyce rynku ubezpieczeniowego
Zlecający	Stowarzyszenie Brokerów Ubezpieczeniowych w Polsce ul. Twarda 18 00-105 Warszawa
NIP	525-260-19-60
REGON	147490088
Sporządzający opinię	adw. Adrian Czyszczoń Kancelaria Adwokacka al. J. Mireckiego 15/II p. 41-209 Sosnowiec

PRZEDMIOT OPINII

Przedmiotem niniejszej opinii jest ocena mechanizmów funkcjonujących na rynku ubezpieczeniowym pod kątem czynów nieuczciwej konkurencji.

ANALIZA ZAGADNIENIA ZGODNIE Z PROBLEMAMI PRZEDSTAWIONYMI PRZEZ ZLECAJĄCEGO

W praktyce rynku ubezpieczeniowego ujawnione wielokrotnie przypadki naruszania art. 3. 1.¹ ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (UZNK) w zakresie:

¹ Art. 3 [Czyn nieuczciwej konkurencji]

1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

KANCELARIA ADWOKACKA ADWOKAT ADRIAN CZYSZCZOŃ

al. J. Mireckiego 15/II p.
41 -209 Sosnowiec

e-mail: adwokat@aczyszczoń.com
tel. +48 32 307 53 34

ePuap:
/AdrianCzyszczoń522/kancelaria

- czynu nieuczciwej konkurencji, którym jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta,
- czynu nieuczciwej konkurencji, którym jest utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku, w szczególności przez rzeczowo nieuzasadnione, zróżnicowane traktowanie niektórych klientów;
- czynu nieuczciwej konkurencji, którym jest utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku, w szczególności przez działanie mające na celu wymuszenie na klientach wyboru jako kontrahenta określonego przedsiębiorcy lub stwarzanie warunków umożliwiających podmiotom trzecim wymuszanie zakupu towaru lub usługi u określonego przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 22.1.5² UODU i art. 32.1.6³ UODU dystrybutorzy mogą określić warunki swojego wynagrodzenia jako prawo do prowizji dowolnego rodzaju uwzględnioną w kwocie składki ubezpieczeniowej. Swoboda określenia przez zakład ubezpieczeń praw wynikających z art. 22.1.5 i art.32.1.6 UODU w świetle ujawnianych praktyk stanowi główne źródło konfliktu interesów i propagowania nieuczciwych zasad dystrybucji.

W praktyce na rynku ubezpieczeniowym nierzadko występują sytuacje, gdy pośrednik ubezpieczeniowy pozyskuje zlecenie od Klienta na zawarcie umowy ubezpieczenia po tym, jak zakład ubezpieczeń opracował już ofertę dla Klienta na zapytanie innego dystrybutora.

² Art. 22 [Obowiązki agenta oferującego ubezpieczenia uzupełniające]

1. Przed zawarciem umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej agent ubezpieczeniowy albo agent oferujący ubezpieczenia uzupełniające:

5) informuje klienta o charakterze wynagrodzenia otrzymywanego w związku z proponowanym zawarciem umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej, w szczególności informuje, czy agent otrzymuje:

- a) honorarium płacone bezpośrednio przez klienta,
- b) prowizję dowolnego rodzaju uwzględnioną w kwocie składki ubezpieczeniowej,
- c) inny rodzaj wynagrodzenia,
- d) wynagrodzenie stanowiące połączenie rodzajów wynagrodzenia, o których mowa w lit. a-c;

³ Art. 32 [Obowiązki brokera ubezpieczeniowego]

1. Przed zawarciem umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej broker ubezpieczeniowy:

6) informuje klienta o charakterze wynagrodzenia otrzymywanego w związku z proponowanym zawarciem umowy ubezpieczenia lub umowy gwarancji ubezpieczeniowej, w szczególności o tym, czy broker otrzymuje:

- a) honorarium płacone bezpośrednio przez klienta,
- b) prowizję dowolnego rodzaju uwzględnioną w kwocie składki ubezpieczeniowej,
- c) inny rodzaj wynagrodzenia,
- d) wynagrodzenie stanowiące połączenie rodzajów wynagrodzenia, o których mowa w lit. a-c;

Niejednokrotnie do zawarcia zlecenia przez nowego pośrednika ubezpieczeniowego dochodzi wskutek naruszenia tajemnicy ubezpieczeniowej przez pracownika zakładu ubezpieczeń który dokonuje przekazania innemu pośrednikowi informacji o warunkach lead-a, celem osiągnięcia korzyści majątkowej przez pracownika zakładu ubezpieczeń, po tym, jak ten nowy pośrednik dokona zawarcia umowy ubezpieczenia i otrzyma wynagrodzenie w trybie uznania przez zakład ubezpieczeń prawa do prowizji w trybie art. 22.1.5 UODU i art. Art. 32.1.6 UODU. Zjawisko to jest niezwykle trudne do udowodnienia, bez wątpienia jednak występuje i polega na przekazaniu lead-a, a w skrajnych przypadkach danych dotyczących zapytania do innego pośrednika.

Dodatkowo pracownicy zakładów ubezpieczeń dysponują dodatkowymi mechanizmami pozwalającymi wpływać na wybór brokera przez klienta w postaci:

- mechanizmu opóźnienia w złożeniu korekty oferty do „starego” dystrybutora, mający sprawić wrażenie, że nowy pośrednik działa bardziej efektywnie, a działania „starego” pośrednika są wyłącznie efektem działania nowego pośrednika;
- mechanizm zadeklarowania zniżki, która udzielana jest już po odwołaniu zlecenia dla „starego” pośrednika, w efekcie klient uzyskuje ekstra zniżkę celem zakontraktowania przejęcia zlecenia ubezpieczeniowego przez nowego pośrednika, a układ przestępczy zostaje finalnie z sukcesem zakontraktowany (pracownik zakładu ubezpieczeń uzyskuje korzyść majątkową od nowego pośrednika)

Praktyka rynku ubezpieczeniowego pokazuje, że brokerzy, którzy zabezpieczają swoje interesy w umowach z klientami przed utratą wynagrodzenia w następstwie powyższych zjawisk padają w dalszej kolejności aktom biznesowego czy też gospodarczego wykluczenia, organizowanym przez:

- nieuczciwych pracowników zakładów ubezpieczeń, próbujących chronić swoje interesy w ramach, których czerpią korzyści z łamania prawa poprzez handel tajemnicami ubezpieczeniowymi i swobodne decydowanie o prawie do prowizji wg własnego uznania (zaznaczyć należy, że pracownik zakładu ubezpieczeń wyższego szczebla w takim sytuacjach nierzadko wykorzystuje

inne mechanizmy mające nakłonić klienta do wyboru pośrednika w ramach którego uzyskuje korzyści majątkowe ze współpracy)

- nieuczciwych brokerów, którzy wykorzystują mechanizm korupcjogennych relacji do osiągania korzyści z przejmowania efektów pracy innych pośredników

Mechanizm działania brokera w relacji z ubezpieczycielem może przybierać formę preferencyjnej współpracy, w której broker, dzięki swoim kontaktom i relacjom biznesowym, uzyskuje warunki ubezpieczeniowe niedostępne dla innych podmiotów.

W tym kontekście kluczową rolę odgrywają nieformalne porozumienia oraz układy, które pozwalają na elastyczne kształtowanie ofert. Aby osiągnąć przewagę rynkową, broker może stosować mechanizmy umożliwiające ubezpieczanie pojazdów poprzez podmioty powiązane, które formalnie nie powinny uczestniczyć w danym procesie. Przykładem takiego działania jest ubezpieczanie pojazdów poprzez firmy leasingowe lub dealerów, mimo że pojazdy nie są objęte faktycznym leasingiem ani nie zostały zakupione w sieci dealerskiej. W ten sposób broker może uzyskać dostęp do specjalnych stawek lub warunków ubezpieczeniowych, które nie są powszechnie dostępne. Do wykorzystania tego mechanizmu niezbędne jest pozostawanie w relacji z agencją ubezpieczeniową odpowiedzialną za obsługę programu leasingowego lub dealerskiego i zgłoszenie. W takim przypadku broker „umawia się” z agencją, że ta wystawi polisy na programie, mimo, że klient nie spełnia warunków - przedmioty ubezpieczenia nie są elementem umowy leasingowej, ani też nie są przedmiotem umowy dealerskiej. Przypadki takie stanowią częstą metodę przejmowania zlecenia przez jednego brokera od drugiego brokera, wystarczy bowiem, aby klient otrzymał kilka istotnie tańszych polis od nowego brokera, aby uzyskać przekonanie o tym, że poprzedni broker był nieskuteczny lub też nawet nieuczciwie zawyżał ceny ubezpieczeń. W efekcie dochodzi do zdyskredytowania wcześniejszego pośrednika ubezpieczeniowego. Mimo, że zjawisko to jest powszechnie znane i występuje na rynku od dziesięcioleci, zakłady ubezpieczeń nie dokonały zmian procedur, które by je eliminowały.

Tego rodzaju praktyki mogą prowadzić do ewidentnych naruszeń przepisów prawa, w tym zasad uczciwej konkurencji i regulacji dotyczących zmowy cenowej.

Celowe manipulowanie ofertami oraz wykorzystywanie podmiotów pośredniczących w procesie ubezpieczeniowym może skutkować:

- zakłóceniem uczciwej konkurencji - brokerzy działający zgodnie z przepisami tracą klientów na rzecz podmiotów stosujących nieetyczne praktyki
- potencjalnym naruszeniem przepisów o zмовie rynkowej - celowe zaniżanie cen polis w porozumieniu z ubezpieczycielem może prowadzić do interwencji organów nadzorczych
- utrudnianiem przejrzystości rynku ubezpieczeniowego (klienci mogą być - a pewnie niemal zawsze są - nieświadomi mechanizmów stojących za obniżonymi cenami, co prowadzi do fałszywego postrzegania konkurencyjności ofert

Mechanizm preferencyjnej współpracy brokera z ubezpieczycielem może prowadzić do znaczącego zakłócenia rynku ubezpieczeniowego. Praktyki te są trudne do wykrycia. W praktyce bowiem, dochodzi do sytuacji w której każdy z podmiotów uczestniczących w tak skonstruowanym procesie ma jakiś interes w tym aby procederu nie ujawniać.

Dodatkowo, każda ze stron zasłania się tajemnicą ubezpieczeniową i tajemnicą przedsiębiorstwa. W praktyce, wszystkie strony - włącznie z poszkodowanym, nie mają interesu w ujawnieniu zмовы.

Świadomość tych działań oraz odpowiednie regulacje prawne są kluczowe dla zapewnienia transparentności i równych szans dla wszystkich uczestników rynku ubezpieczeniowego. Dlatego dążenie do zapewnienia odpowiednich regulacji prawnych jest kluczowe dla zapewnienia transparentności i równych szans dla wszystkich uczestników rynku ubezpieczeniowego.

W kontekście powyższych rozważań należy postawić zasadnicze pytania:

- 1) Czy delegowanie wszelkich uprawnień zakładom ubezpieczeń do swobodnego kształtowania decyzji w zakresie prawa przysługującego pośrednikowi ubezpieczeniowemu zgodnie z art. 22.1.5 UODU i art. 32.1.6 UODU nie

stanowi o promowaniu wskazanych powyżej mechanizmów prowadzących do naruszania przepisów prawa i norm etycznych ?

- 2) Czy delegowanie wszelkich uprawnień zakładom ubezpieczeń do swobodnego kształtowania decyzji w zakresie prawa przysługującego pośrednikowi ubezpieczeniowemu zgodnie z art. 22.1.5 UODU i art. Art. 31.1.6 UODU nie jest promowaniem w kierunku korporacyjnego rozwoju rynku brokerskiego?

Omówione wyżej zjawiska, w połączeniu ze swobodą wszelkich uprawnień przyznanych zakładom ubezpieczeń do swobodnego kształtowania decyzji w zakresie prawa przysługującego pośrednikowi ubezpieczeniowemu zgodnie z art. 22.1.5 UODU i art. Art. 32.1.6 UODU promuje działania naruszające ustawę o zapobieganiu czynom nieuczciwej konkurencji. Ujawnienie takiego zjawiska w praktyce bowiem i tak uniemożliwia pociągnięcie kogokolwiek do odpowiedzialności, ponieważ dowody zjawiska zatrzymywane są po stronie podmiotów naruszających przepisy.

W tym miejscu warto przytoczyć kilka uwag systemowych odnośnie zaobserwowanych zjawisk.

Zgodnie z Art. 7 ust. 1⁴ UODU, dystrybutor, w tym broker, postępuje zgodnie z najlepiej pojętym interesem klientów. Przepis ten powoduje, że broker jako dystrybutor może być rozliczany z przestrzegania tej zasady. Niezbędne zatem dla wypełnienia ciężących na nim obowiązków jest zapewnienie uzyskania ofert od zakładów ubezpieczeniowych, bez ich limitowania przez zakłady ubezpieczeń. Rodzaje limitowania ofert zostały wymienione szczegółowo powyżej i podobnie jak w przypadku innych rozważań odnośnie rynku brokerskiego muszą oprzeć się o tajemnicę ubezpieczeniową, której ochrona wydaje się mocno iluzoryczna.

Poza określeniem kto jest zobowiązany do zachowania tajemnicy ubezpieczeniowej⁵ Należy przypomnieć jeszcze co grozi za jej ujawnienie.

⁴ Art. 7 [Zasady wykonywania dystrybucji ubezpieczeń]

1. Dystrybutor ubezpieczeń, wykonując dystrybucję ubezpieczeń, postępuje uczciwie, rzetelnie i profesjonalnie, zgodnie z najlepiej pojętym interesem klientów.

⁵ Art. 35 [Obowiązek zachowania tajemnicy]

1. Zakład ubezpieczeń i osoby w nim zatrudnione, a także osoby i podmioty, za pomocą których zakład ubezpieczeń wykonuje czynności ubezpieczeniowe, są obowiązane do zachowania tajemnicy dotyczącej poszczególnych umów ubezpieczenia.
2. Obowiązek zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy informacji udzielanych na wniosek:
 - 1) sądu lub prokuratury, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu;
 - 2) Policji, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z przestępstwa albo ich równowartości, na zasadach i w trybie określonych w art. 20 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2024 r. poz. 145);
 - 2a) Inspektora Nadzoru Wewnętrznego, o ile są niezbędne na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, na zasadach i w trybie określonych w art. 11p ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 309);
 - 2b) Szefa Inspektoratu Wewnętrznego Służby Więziennej, o ile są niezbędne na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, na zasadach i w trybie określonych w art. 23s ust. 3 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1683 i 1860);
 - 2c) Straży Granicznej, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z przestępstwa albo ich równowartości, na zasadach i w trybie określonych w art. 10c ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1080, 1088, 1489, 1723, 1860 i 2608);
 - 2d) Centralnego Biura Antykorupcyjnego, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z przestępstwa albo ich równowartości, oraz w celu kontroli prawdziwości oświadczeń albo deklaracji dotyczących konfliktu interesów, podlegających weryfikacji Centralnego Biura Antykorupcyjnego na podstawie przepisów odrębnych, na zasadach i w trybie określonym w art. 23 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 184);
 - 3) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z przestępstwa albo ich równowartości, na zasadach określonych w art. 34a ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. z 2023 r. poz. 1136, 1834 i 1860);
 - 3a) Żandarmerii Wojskowej, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także wykrycia i identyfikacji przedmiotów i innych korzyści majątkowych pochodzących z przestępstwa albo ich równowartości, na zasadach i w trybie określonych w art. 40b ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1266 i 1860);
 - 4) komornika sądowego, w związku z toczącym się postępowaniem egzekucyjnym lub zabezpieczającym albo wykonywaniem postanowienia o zabezpieczeniu spadku lub ze sporządzaniem spisu inwentarza;
 - 5) administracyjnego organu egzekucyjnego oraz centralnego biura łącznikowego, o którym mowa w art. 9 ustawy z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 2009), w zakresie wykonywania ich ustawowych zadań;
 - 6) organu nadzoru, w zakresie wykonywania jego ustawowych zadań;
 - 7) Najwyższej Izby Kontroli, o treści umów ubezpieczenia zawartych przez jednostki objęte kontrolą;
 - 8) organów Krajowej Administracji Skarbowej, w zakresie i na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 615, z późn. zm.5));
 - 9) Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, w zakresie wykonywania przez niego zadań określonych w przepisach o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
 - 10) Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, w zakresie wykonywania przez niego zadań określonych w przepisach o ochronie danych osobowych;
 - 11) Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w zakresie wykonywania przez niego zadań określonych w przepisach o ochronie konkurencji i konsumentów;
 - 12) komisji do rozpatrywania roszczeń z tytułu szkód wyrządzonych przez wojska obce, w zakresie wykonywania przez nią zadań określonych w ustawie z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk

obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojusznicznym i organizacjom międzynarodowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 807);

13) (uchylony)

14) Rzecznika Praw Obywatelskich, w zakresie wykonywania przez niego ustawowych zadań, w związku z podjętą interwencją;

15) Rzecznika Finansowego, w zakresie wykonywania przez niego ustawowych zadań;

16) Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, w zakresie wykonywania ustawowych zadań;

17) Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, w zakresie wykonywania ustawowych zadań;

18) Polskiej Izby Ubezpieczeń, w zakresie wykonywania zadania, o którym mowa w art. 426 ust. 2 pkt 9, z wyłączeniem danych osobowych;

19) biegłego rewidenta, w zakresie wykonywania ustawowych zadań;

20) ubezpieczającego, ubezpieczonego, a w przypadku zgłoszenia wystąpienia zdarzenia losowego, z którym umowa wiąże odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń - także uprawnionego z umowy ubezpieczenia;

21) innego zakładu ubezpieczeń, z którym zawarto umowę reasekuracji lub koasekuracji, w zakresie umów ubezpieczenia ryzyka objętych tą umową;

22) zakładu reasekuracji, z którym zawarto umowę reasekuracji, w zakresie umów ubezpieczenia ryzyka objętych tą umową;

23) innego zakładu ubezpieczeń, w celu i zakresie niezbędnym do przeciwdziałania przestępstwom popełnianym na szkodę zakładu ubezpieczeń;

24) innego zakładu ubezpieczeń, w zakresie stosowania taryfy w zależności od długości okresu bezszkodowego lub ustalania proporcjonalnej odpowiedzialności, w przypadku zawarcia umów ubezpieczenia obowiązkowego na ten sam okres w co najmniej dwóch zakładach ubezpieczeń, lub na potrzeby ustalenia odpowiedzialności, jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka w dwóch lub więcej zakładach ubezpieczeń na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową;

25) podmiotu przetwarzającego na zlecenie zakładu ubezpieczeń dane dotyczące ubezpieczających, ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia oraz administrujących indywidualnymi kontami jednostek uczestnictwa w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym;

26) zleceniobiorców czynności ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych oraz funkcji należących do systemu zarządzania powierzanych w drodze outsourcingu, w zakresie, w jakim dotyczą one zleconych czynności i funkcji;

26a) innego zakładu ubezpieczeń, zakładu reasekuracji, dominującego podmiotu ubezpieczeniowego, dominującego podmiotu nieregulowanego lub mieszanego dominującego podmiotu ubezpieczeniowego - w zakresie niezbędnym do wykonywania obowiązujących te podmioty przepisów dotyczących nadzoru uzupełniającego sprawowanego na podstawie ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego;

27) innego podmiotu, którego uprawnienie do żądania informacji wynika z przepisów odrębnej ustawy.

2a. Obowiązek zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy informacji udzielanych na zasadach i w zakresie określonych w przepisach ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o Centralnej Informacji Emerytalnej (Dz.U. poz. 1941).

3. Przetwarzanie danych oraz wykonywanie czynności i funkcji przez podmioty, o których mowa w ust. 2 pkt 25 i 26, nie ogranicza odpowiedzialności wynikającej z obowiązku zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1.

4. Obowiązek zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy danych w zakresie umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów oraz danych w zakresie szkód istotnych w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym, przekazywanych do centralnej ewidencji pojazdów w rozumieniu tej ustawy.

5. Zakład ubezpieczeń może udostępniać dane dotyczące umów ubezpieczenia na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz.U. z 2023 r. poz. 2160).

6. Nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1, złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę zakładu ubezpieczeń albo o tym, że działalność zakładu ubezpieczeń jest

Odnosząc kwestie prewencji prawa karnego do przedmiotu rozważań niniejszej opinii, należy najpierw ustalić jakie normy karne mogą znaleźć zastosowanie do wspomnianych powyżej porozumień przestępczych i działań sprzecznych z prawem. I tak przede wszystkim trzeba tutaj zwrócić uwagę na ustawę o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, w której znajdziemy⁶:

Art. 439. [Bezprawne ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy ubezpieczeniowej]

1. Kto, będąc obowiązany do zachowania tajemnicy, o której mowa w art. 35 ust. 1, ujawnia ją lub wykorzystuje,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu, o którym mowa w ust. 1, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5.

Prawo karne poprzez dyrektywy wymiaru kary spełnia również funkcje prewencyjne. Prewencja ogólna (zw. też „prewencją generalną”) – jedna z dyrektyw wymiaru kary. Jej celem jest oddziaływanie na społeczeństwo przez wymierzanie sprawiedliwości w sprawach karnych.

Wyróżniamy:

- Prewencję ogólną negatywną – polega ona na odstraszaniu potencjalnych

wykorzystywana w celu ukrycia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego lub dla celów mających związek z przestępstwem lub przestępstwem skarbowym.

6a. Nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy, o którym mowa w ust. 1, przekazanie organowi nadzoru informacji w zakresie niezbędnym do wykonywania zadania określonego w art. 4 ust. 1 pkt 3b ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 135).

7. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, ma zastosowanie do Polskiej Izby Ubezpieczeń, Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz osób w nich zatrudnionych w zakresie wykonywania ustawowych zadań.

⁶ Art. 439 [Ujawnienie tajemnicy]

1. Kto, będąc obowiązany do zachowania tajemnicy, o której mowa w art. 35 ust. 1, ujawnia ją lub wykorzystuje, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu, o którym mowa w ust. 1, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5.

sprawców przez to, że określone czyny są zabronione, a także przez to, że wymierzane są kary za przestępstwa

- Prewencję ogólną pozytywną – kształtowanie świadomości prawnej społeczeństwa przez wymierzanie sprawiedliwości w sprawach o przestępstwa. Sprzyjać temu ma publiczny charakter rozprawy głównej, publiczne ogłaszanie wyroków, a także możliwość podania ich treści do publicznej wiadomości przez środki masowego przekazu

Jak widać wyżej górny wymiar kary przy popełnieniu czynu zabronionego i to w typie kwalifikowanym to 5 lat pozbawienia wolności. Abstrahując od wydolności wymiaru sprawiedliwości w sferze prawa karnego, mając na uwadze obecne uregulowania dotyczące możliwości wymierzenia grzywny przy czynach zabronionych o niższej randze, należy stwierdzić, że wymiar kary nie spełni w tym wypadku ani funkcji prewencji ogólnej, ani szczególnej gdyż potencjalne zyski, w porównaniu z ewentualną karą wydają się zdecydowanie korzystniejsze, szczególnie uwzględniając, że udowodnienie tego czynu zabronionego może być bardzo trudne, czy wręcz niemożliwe.

Skoro prawo karne daje potencjalnie marne efekty w ochronie interesów klientów, to należy zwrócić uwagę w kierunku ochrony zapewnianej przez ustawę o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

W polskim porządku prawnym obowiązek stosowania zasady uczciwej konkurencji został wprowadzony jako reguła prowadzenia działalności gospodarczej. Polega ona na zachowaniu zasad przejrzystego biznesu z poszanowaniem dobrych obyczajów oraz interesów wszystkich uczestników obrotu gospodarczego. Zasada uczciwej konkurencji jest jedną z podstaw prawidłowo funkcjonującej gospodarki. Przedsiębiorcy w ramach prowadzonej działalności powinni w myśl tej zasady powstrzymać się od działań sprzecznych z powyższymi regułami.

Zgodnie z definicją⁷ zawartą w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża interesowi innego przedsiębiorcy lub klienta lub taki interes narusza.

Czynami nieuczciwej konkurencji są w szczególności działania wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, oznaczenie towarów lub usług, naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa, naśladownictwo produktów, utrudnianie dostępu do rynku, organizowanie sprzedaży lawinowej czy nieuczciwa lub zakazana reklama.

Za działania niezgodne z przepisami ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji przewidziane są sankcje zarówno cywilne, jak i karne.

Przedsiębiorca, którego interesy zostały zagrożone lub naruszone, może żądać zaniechania niedozwolonych działań, usunięcia ich skutków, złożenia jedno- lub wielokrotnego oświadczenia o odpowiedniej treści i formie, jak również naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych czy wydania bezpodstawnie uzyskanych korzyści. Ponadto, gdy czyn nieuczciwej konkurencji był zawiniony, można żądać zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na określony cel społeczny związany ze wspieraniem polskiej kultury lub ochroną dziedzictwa narodowego.

Oprócz odpowiedzialności cywilnej za czyn nieuczciwej konkurencji grożą także sankcje karne. Na liście czynów podlegających penalizacji są m.in. wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, towarów lub usług, jak również fałszywe i oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego. Czyny te zagrożone są karą grzywny, ograniczenia wolności i pozbawienia wolności do lat 2. Najwyższe sankcje ustawa przewiduje za organizowanie lawinowej sprzedaży dla podmiotu, który

⁷ Art. 3 [Czyn nieuczciwej konkurencji]

1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

2. Czynami nieuczciwej konkurencji są w szczególności: wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów albo usług, wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług, naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa, nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy, naśladownictwo produktów, pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie, utrudnianie dostępu do rynku, przekupstwo osoby pełniącej funkcję publiczną, a także nieuczciwa lub zakazana reklama, organizowanie systemu sprzedaży lawinowej, prowadzenie lub organizowanie działalności w systemie konsorcyjnym oraz nieuzasadnione wydłużanie terminów zapłaty za dostarczane towary lub wykonane usługi.

takim systemem kieruje. Działanie takie zagrożone jest karą od 6 miesięcy do 8 lat pozbawienia wolności.

Niestety, jak już wskazano powyżej mechanizmy te są nieskuteczne w realiach gospodarczych naszego kraju, z uwagi chociażby na niemożność udowodnienia popełnienia czynu zabronionego czy długość czasu postępowania.

Co jednak najistotniejsze, naruszenia w zakresie uczciwej konkurencji w działaniach zakładów ubezpieczeń w stosunku do brokerów przekładają się bezpośrednio na dostępność produktów ubezpieczeniowych dla klientów.

Konkludując omawiane wyżej kwestie, przede wszystkim na gruncie prawa cywilnego materialnego, prowadzą do postawienia tezy, że:

- należy dążyć do zmiany prawa, która będzie preferowała uwzględnienie prawa do prowizji dla pośrednika, który pierwszy wykaże się faktycznym zleceniem od klienta i dla którego zakład ubezpieczeń jako pierwszego złożył ofertę - co znacząco powinno wpłynąć na eliminację działań niepożądanych takich jak przestępczy charakter porozumień wzajemnych mających na celu uzyskanie korzyści majątkowej przez pracownika zakładu ubezpieczeń w zamian za stronnicze traktowanie i ujawnianie tajemnic ubezpieczeniowych; **powinno to znaleźć odzwierciedlenie w pierwszej kolejności w rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego dla zakładów ubezpieczeń**

w przeciwnym bowiem razie (**antyteza**):

- będziemy mieli do czynienia z rynkiem kompletnie nieuregulowanym w zakresie prowizji pośredników ubezpieczeniowych, co w ostateczności może spowodować albo już powoduje tworzenie lokalnych "monopoli" ubezpieczeniowych, preferowanych przez niektóre zakłady ubezpieczeń, co ostatecznie może odbić się tylko na klientach zakładów ubezpieczeń

PODSUMOWANIE

Konkludując powyższe rozważania należy stwierdzić, że w zakresie uregulowanym (a przede wszystkim nieuregulowanym) w ustawie o dystrybucji ubezpieczeń, jak również biorąc pod uwagę przepisy prawa materialnego cywilnego i karnego, uwzględniając normy etyczne w zakresie działalności brokerskiej **należy**

domagać się wydania rekomendacji przez UKNF do uwzględnienia prawa do prowizji dla pośrednika, który pierwszy wykaże się faktycznym zleceniem od klienta i dla którego zakład ubezpieczeń jako pierwszego złożył ofertę, która będzie pierwszym krokiem w kierunku zmiany prawa i uregulowania kwestii wynagrodzenia w zakresie dystrybucji ubezpieczeń, np. w sposób podobny do wynagrodzenia pełnomocników procesowych, z zastosowaniem oczywiście rozwiązań właściwych dla rynku ubezpieczeniowego.

Dodatkową korzyścią okołorynkową może być zmniejszenie zapotrzebowania po stronie pośredników na konieczność regulowania w umowach między dystrybutorem, a klientem możliwych skutków finansowych naruszenia wyłączności brokerskiej - takich jak konieczność naprawienia poniesionej szkody w postaci utraconego kurtażu, czy zapłaty kar umownych za naruszenie umowy przez klienta.

Brak rekomendacji UKNF lub nie podjęcie działań legislacyjnych skutkować będzie dalszym utrzymywaniem się omawianego zjawiska.

Opiniujący uważa ponadto, że rekomendacja w zakresie uwzględnienia prawa do prowizji dla pośrednika, który pierwszy wykaże się faktycznym zleceniem od klienta i dla którego zakład ubezpieczeń jako pierwszego złożył ofertę:

- **minimalizuje ryzyko naruszania art. 7. 1. UODU**
- **zapewnia klientom dostęp do najkorzystniejszej oferty bez jednoczesnego dopuszczania przestępczych działań podmiotów uczestniczących w rynku ubezpieczeniowym**

Na tym opinię zakończono.

Opinia zawiera 13 ponumerowanych stron.

ADWOKAT
Adrian Czyszczoń

